

Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarındaki Suriyeli Öğrencilerin Eğitim Durumlarına İlişkin Görüşleri

Kudret AYKIRI

Pamukkale Üniversitesi, Türkiye

Geliş Tarihi: 01 Aralık 2017 Kabul Tarihi: 30 Aralık 2017

Özet

Araştırmanın amacı sınıflarında Suriyeli öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilerin eğitimlerinde karşılaştıkları durumlara ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması yöntemi uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Mardin Merkez İlçesi'ne bağlı ilkokullarda görev yapan ve en az bir Suriyeli öğrencisi bulunan 18 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme ile toplanmıştır. Toplanan veriler üzerinde betimsel analiz tekniği uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun Suriyeli öğrencilerin eğitimine yönelik herhangi bir eğitim almadıkları ancak almak istedikleri, Suriyeli öğrencilerle olumlu iletişim kurdukları, öğrencilerin velileri ile olumsuz iletişim kurdukları, öğrencilerin eğitim öğretim durumlarının olumsuz olduğu, kişi ve kurumlardan destek almadıkları görülmüştür. Bu bulgulara yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli öğrenci, sınıf öğretmenleri, ilkokul

Abstract

The purpose of the study is to determine the opinions of the class teachers who have Syrian students in their classes in Syrian students' education. In this study, the case study method which is one of the qualitative research methods was applied. The study group of the study is composed of 18 class teachers who serve in primary schools affiliated to Mardin Central District and have at least one Syrian student in the fall semester of 2016-2017 academic year. Snowball sampling method is used. The data were collected through semi-structured interviews. Descriptive analysis technique was applied for the analysis of the collected data. As a result of the research, it was seen that a great majority of the class teachers did not get any in-service education for the education of the Syrian students but they wanted to get such an education. According to the results of the study, class teachers, communicate positively with Syrian students, but they communicate badly with the students' parents, the educational situation of the students is poor, they do not get support from people and institutions. Various suggestions have been made for these findings.

Keywords: Syrian student, class teacher, primary school

GİRİŞ

2011 yılında Tunus'ta başlayan Arap Baharı olarak isimlendirilen toplumsal hareket hızla diğer Arap ülkelerine yayılmış ve Mart 2011'de Suriye'de kitlesel hareketlere yol açmıştır. Bu kitlesel hareketlere bağlı yaşanan Suriye'deki krizin büyümesi sonucu göçler başlamıştır. Suriye krizi başta Avrupa olmak üzere tüm dünyada göç ve göçmen konularının yeniden tartışılmasına neden olmuş (Bostancı, 2017: 197-198) ve ortaya büyük bir göç sorunu çıkmıştır. Ancak sorun salt göç sorunu değil aynı zamanda büyük bir mülteci çocuk sorunudur (Gencer, 2017: 1). Çocukları ile birlikte göç eden Suriyelilerin büyük çoğunluğunun tercihi Türkiye olmuştur. Türkiye'de üç milyonun üstünde Suriyeli bulunmaktadır (UNHCR, 2017). Türkiye'de bulunan Suriyeli nüfusun önemli bir bölümünü okul çağındaki çocuklar (5-18 yaş) oluşturmaktadır (ÇOÇA, 2015: 1). Bu oran %36,6'dır (GİGM, 2016: 76). Bu süreçten en fazla etkilenen konuların başında okul çağındakilerin eğitimleri gelmekte (Seydi, 2014: 268), en büyük mağdur olarak da eğitimleri ve refahları olumsuz yönde etkilenmiş ve geleceklere belirsiz durumdaki Suriyeli çocuklar (UNICEF, 2015: 1) olarak görülmektedir. Suriyeli nüfusun sadece %10'nun yerleştiği kamplarda okullaşma oranı %90'lara ulaşırken kamp dışında kalan öğrenciler de bu oran düşük düzeydedir (Yavcan, 2016: 18). Bu sayısal verilere bağlı olarak Suriyeli çocukların eğitim haklarına erişimleri ile ilgili 2014/21 sayılı "Yabancılar Yönelik Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Genelgesi" yayınlanmıştır. Bu genelgede Suriyeli ve resmi kayıt olmuş çocukların Suriyelilere yönelik oluşturulmuş geçici eğitim merkezlerinde ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda eğitim alabilecekleri belirtilmiştir (ÇOÇA, 2015: 1). Bu genelge ile birlikte Suriyelileri çocukların eğitimleri ile ilgili MEB' bağlı okullara giden ve e-okul sistemine dahil olanlar ile Geçici Eğitim Merkezleri (GEM)'e gidenler olarak iki ayrı kategori oluşmuştur (ERG, 2016: 46). 2016-2017 eğitim/öğretim yılında MEB'te öğrenim gören Suriyeli öğrenci sayısı 166.482'dir (GİGM 2016: 46). Çocukların eğitiminin ne kadar yaşamsal olduğu herkesin malumudur. Bir dönemde 20 günlük okula gitmeme okulu bırakma anlamına gelirken yıllardır okuldan uzak yaşamlarının nasıl sıkıntılar yaratacağı tahmin edilebilir, yani gözümüzün önünde hızla kayıp kuşaklar oluştuğu görülmektedir (ERG, 2016: 46). Bilinmelidir ki okullar, çocukların sosyalleştiği, fiziksel, bilişsel ve sosyal süreçlerinin geliştiği, sosyal kuralların öğrenildiği, özellikle mülteci çocukların topluma dahil olma fırsatı edindiği en önemli kurumlardır (Holloway ve Valentine, 2000; Frater-Mathieson, 2004; Sabah, 2007; Boyden, 2009, Akt. Şeker ve Aslan, 2015: 92). Tüm vatandaşlar gibi mülteci çocuklar da eğitim sistemi içine yerleştirilmeli, ihtiyaçları karşılanmalı ve geleceğe hazırlanmalıdır (Roxas, 2010, Akt. Şeker ve Aslan, 2015: 94). "Suriyeli çocuklar, artık bizim ülkemizin çocuklarıdır ve onların eğitimi de bizim çocuklarımızın eğitimi kadar geleceğimizi belirleyecektir" (ERG, 2016: 47). Bu nedenlerle eğitimlerinin sağlıklı yürütülebilmesi için Suriyeli çocukların eğitim durumları ile ilgili mevcut ya da çıkabilecek sorunları belirlemek ve öğretmenlere ne gibi bilgi ve destek verildiğinin tespitini yapmak önemli olduğu düşünülmektedir. Bu açıdan Suriyeli çocukların eğitimi ile ilgili öğretmenlerin görüşleri değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı sınıflarında Suriyeli öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin bu öğrencilerin eğitim süreçlerindeki karşılaştıkları durumlara ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilere yönelik eğitim alma durumları nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilerle insan ilişkileri ve iletişimi nasıldır?

- Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilerin velileriyle olan insan ilişkileri ve iletişimi nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre Suriyeli öğrencilerin eğitim-öğretim durumları nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrenciler konusunda ilgili kişilerden destek alma durumları nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrenciler konusunda ilgili kuruluşlardan destek alma durumları nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemiyle desenlenmiştir. Merriam'a (2013) göre vaka (durum) çalışması sınırlı bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesidir. Araştırılacak şey tek bir kişi, bir program, bir grup, bir kurum vb. sınırlı bir sistem olmalıdır (Merriam, 2013). Bu çalışmada Suriyeli öğrencisi olan on sekiz kişilik öğretmen grubuna ve onların Suriyeli öğrencilerle ilgili tecrübelerine odaklanılmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Mardin Merkez İlçesi'ne bağlı ilkokullarda görev yapan ve en az bir Suriyeli öğrencisi bulunan 18 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu/zincir örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Kartopu/zincir örnekleme kişilere başka kimlerle görüşebileceği sorularak yeni bilgi yüklü durumlar elde edilmesini sağlayan bir yöntemdir (Patton, 2014: 237). Bu yöntemle ilgili olarak bu çalışmada görüşme yapılan öğretmenlere araştırmanın konusu ile ilgili "kim ya da kimlerle görüşülmesini önerirsiniz" şeklinde soru sorularak katılımcılara ulaştırılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Bu görüşme sorularının hazırlanma aşamasında ilgili literatür taraması yapılmış ve maddelerin ham hali oluşturulduktan sonra sınıf öğretmenlerinin görüşü alınmıştır. Görüşme için yedi adet soru hazırlanmıştır. Görüşme esnasında sekiz adet alt soru oluşmuştur.

Verilerin Analizi

Görüşmeden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu yöntemde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada da görüşme esnasındaki soruların ortaya koyduğu temalara göre veriler düzenlenmiştir. Verilerin analiz aşaması şu aşamalarda gerçekleşmiştir. (a) Betimsel analiz için çerçeve görüşme sorularına göre oluşturulmuştur. (b) Tematik çerçeve belirlendikten sonra verilerin işlenmesi aşamasına geçilmiştir. (c) Bulguların tanımlanması aşamasına geçilmiştir. Her temanın altında doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Araştırmacının Rolü

Araştırmacı çalışmada katılımcı rolünde değildir. Süreci takip etmiş, yarı yapılandırılmış görüşmelerini yapmıştır. Araştırmacının Suriyeliler ve eğitim ilişkisine dair çalışmaları vardır.

İnandırıcılık, Aktarılabilirlik ve Tutarlılık

Araştırmada inandırıcılık kapsamında derin odaklı veri toplamak için görüşme esnasında sondalara yer verilmiş ve görüşme sorularının hazırlanmasında alan uzmanından görüşler alınmıştır. Tüm çalışma bittikten sonra alan uzmanı incelemesinden geçmiştir. Araştırmada aktarılabilirlik kapsamında betimleme yapılmış ve amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Görüşmeden elde edilen veriler betimlendikten sonra doğrudan alıntılara sık sık yer verilmiştir. Amaçlı örnekleme içinde kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada tutarlılığı sağlamak için görüşmeden elde edilen verilerin kodlaması sırasında kavramsallaştırmadaki tutarlılığa dikkat edilmiştir. Araştırmada teyit edilebilirlik için kodlamalar ve araştırmanın sonucu alan uzmanını incelemesinden geçmiştir.

Etik Konular

Araştırmada yer alan katılımcılardan görüşme yapmak için onayları alınmıştır. Alıntılarda temsili kodlar verilmiştir.

BULGULAR

Sınıflarında Suriyeli öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin eğitim sürecindeki karşılaştıkları durumlara ilişkin görüşlerini belirleme amacı taşıyan bu araştırmada toplanan veriler analiz edildiğinde altı tema ortaya çıkmıştır: (a) Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilere Yönelik Eğitim Alma Durumları, (b) Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerle İnsan İlişkileri ve İletişimi, (c) Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Velileri ile İnsan İlişkileri ve İletişimi, (d) Suriyeli Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Durumları, (e) Suriyeli Öğrencisi olan Sınıf Öğretmenlerinin Kişilerden Destek Alma Durumu, (f) Suriyeli Öğrencisi olan Sınıf Öğretmenlerinin Kurum ve Kuruluşlardan Destek Alma Durumu. Bu bölümde araştırmanın bulguları bu altı temaya göre ortaya konulacak ve yorumlanacaktır.

Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilere Yönelik Eğitim Alma Durumları

Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilere yönelik herhangi bir eğitim (hizmet öncesi, hizmet içi) alıp almadıkları incelendiğinde, araştırmaya katılan hiçbir katılımcının herhangi bir eğitim almadığı görülmüştür. Eğitim almayan öğretmenlerimizin üçte ikisi Suriyeli sığınmacılar konusunda bilgi sahibi olmadıklarına dair görüşlerini iletmişlerdir. Katılımcıların tamamı Suriyelilere yönelik eğitim almak istemektedirler. Sınıf öğretmenlerinin Suriyelilere yönelik hangi konularda bilgi sahibi oldukları, neden eğitim almak istedikleri ve eğitim içeriğinde neler olmasını istedikleri Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilere yönelik eğitim alma ve isteme durumları

Durum	Cevap	f	Sebepler	f
Bilgi sahibi olma durumları	Evet	2	Kültür ortaklığı	3
	Kısmen evet	4	Ekonomik durumları	3
			Dilleri	1
			Aileleri	1
			Kişisel özellikleri	1
Hayır	12			
Eğitim almayı isteme durumları	Evet	15	İyi bir iletişim kurabilmek için	8
	Hayır	3	Daha faydalı olabilmek için	4
			Psikolojilerini anlamak için	2
			Özel bir eğitimin alınması gerektiğine inanıldığı için	1
			İçerik	
		Psikolojik destek vermeye (savaşın etkileri, uyum çalışmaları) odaklı	5	
		Türkçe öğretmeye odaklı	1	
		Uygulamalı, basit, anlaşılır	1	
		Kültürel özelliklerine uygun	1	
		Kültürlerini tanıtmaya yönelik	1	

Tablo 1 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin üçte biri eğitim almamalarına rağmen Suriyeli sığınmacılar konusunda bilgi sahibi olduklarına dair görüş bildirmişlerdir. Bu konu derinlemesine görüşme ile incelendiğinde Suriyeliler hakkında kültürün ortak olduğu, sosyo-ekonomik durumlarının kötü olduğu vb. genel olarak bilinen bilgilere sahip oldukları görülmektedir. Yani bilgi sahibi olduğunu söyleyen katılımcılar da Suriyelilerin eğitimi konusunda herhangi bir bilgiye sahip değillerdir. Tablo 1'e baktığımızda diğer dikkat çeken nokta sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun Suriyelilere yönelik eğitim almaya yönelik isteklerdir. Bunun en temel gerekçesi Suriyeli öğrencilerle iyi bir iletişim kurma olduğu görülmektedir. Almak istedikleri eğitimin içeriğinin de Suriyelilerin ana dillerini öğrenme olmasına dair ifadeleri de dil konusunun önemini vurgulayacak niteliktedir. Bu yargıları destekleyen sınıf öğretmenine (Ö8) ait örnek ifadeler şu şekildedir: “Hayır eğitim almadım, onlarla ilgili bilgim yok. Onlarla daha iletişime geçebilmek için eğitim almak isterdim. Bu eğitim dil içerikli olabilir. Ama onların dilini öğrenebilmemiz için uzun süreli bir eğitim gereklidir. Bunun gerçekleşmesi de zor görülmektedir.”

Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerle İnsan İlişkileri ve İletişimi

Sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde büyük çoğunluğunun (14) Suriyeli öğrencilerle insan ilişkileri ve iletişimin olumlu olduğu görülmüştür. Bu durumun nasıl geliştiğine dair derinlemesine görüşme yapılmıştır. Tablo 2’de olumlu olmasının sebepleri, olumsuz olmasının nedenleri ve iletişimin olumlu olabilmesine yönelik çözüm önerileri sunulmaktadır:

Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerle İnsan İlişkileri ve İletişimi

Durum	Sebeup	f
Olumlu olmasının sebepleri	Empati	4
	Sevgi	4
	Ayrımcılık yapmama	3
	Sıcak/samimi davranmak	2
	Ana dilleri ile iletişim kurma	2
	Güven verme	1
	Uyum etkinlikleri yapma	1
Olumsuz olmasının nedenleri	Dil/kültür farklılıkları	8
	Değer yargılarının eksikliği	1
İletişim olumlanması için çözüm önerileri	Uyumlarını sağlama	2
	Birlik beraberlik anlayışının benimsenmesi	1
	Ana dillerini öğrenmek	1
	Türkçe öğretmek	1

Tablo 2 incelendiğinde, sınıf öğretmenleri ile Suriyeli öğrenciler arasındaki olumlu insan ilişkileri ve iletişiminin empati becerisi ve sevgi değeri ile kurulduğu görülmektedir. Bu yargıyı destekleyen sınıf öğretmenine (Ö2) ait örnek ifadeler şu şekildedir: “*Empati kurarak yaklaşınca ilişki kurmak çok zor değil. Önce güven vermek önemlidir. Empati kurmak ve güven vermek ilişkilerimizi olumlu etkiledi.*”. Olumsuz iletişimin kurulmasında dil faktörünün önemi tekrar vurgulanmaktadır. Bu olumsuz iletişim ve ilişkinin uyumlarını sağlama ve, ya onların dilini öğrenme ya da onların Türkçe öğrenmesiyle yani dil probleminin çözülmesiyle gerçekleşeceği görülmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, yaşanan olumsuz iletişimin uyumları ve dil üzerinden gerçekleştiği yani Suriyeli öğrencilere yönelik herhangi olumsuz bir tutuma rastlanmadığıdır.

Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Velileri ile İnsan İlişkileri ve İletişimi

Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilerin velileri ile insan ilişkileri ve iletişimi incelendiğinde yarısından fazlasının (11) olumsuz ifadelerle yer verildiği görülmektedir. Tablo 3’te olumlu olmasının sebepleri, olumsuz olmasının nedenleri ve iletişimin olumlu olabilmesine yönelik çözüm önerileri sunulmaktadır:

Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Velileri ile İnsan İlişkileri ve İletişimi

Durum	Sebeup	f
Olumlu olmasının sebepleri	Ana dilleri ile iletişim kurmak	3
	Karşılıklı saygı sevgi	3
	Velilerin ilgili olmaları	3
	Önyargısız yaklaşma	1
	Tercümanla iletişim kurma	1
	Çocukları için yapılanın farkında olma	1
	Güven verme	1
	Uyum etkinlikleri yapma	1
	Olumsuz olmasının nedenleri	Velilerin ilgisizliği
İletişim olumlanması için çözüm önerileri	Velilerle iletişime geçerek	1
	Ev ziyaretleri ile	1
	Sıcak/samimi davranarak	1

Tablo 3 incelendiğinde, Suriyeli öğrencilerin velileri ile olumlu ilişki kuran sınıf öğretmenlerinin bu ilişkiyi ana dilleri ile iletişim kurarak ve saygı/sevgi değerlerini kullanarak gerçekleştirdikleri görülmektedir. Velilerin de ilgili olması bu olumlu iletişimde önemli etkenler biri olarak görülmektedir. Bu yargıyı destekleyen sınıf öğretmenine (Ö16) ait örnek ifadeler şu şekildedir: “*Genelde olumlu. Dil konusunda güçlük çektiğimiz için daha çok tercümanlarla ilişki kuruyoruz. Ancak çocukları için yaptığımız mücadeleden dolayı ve karşılıklı saygı-sevgi ilişkisinden dolayı olumlu.*” Olumsuz olmasının tek nedeni olarak Suriyeli öğrencilerin velilerinin ilgisizliği olduğu görülmektedir. Bu olumsuz ilişkinin düzeltilmesine dair çözüm önerisinin çoğu öğretmen tarafından bulunamadığı, sadece birkaç önerinin sunulduğu görülmektedir.

Suriyeli Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Durumları

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre Suriyeli öğrencilerinin eğitim/öğretim durumları incelendiğinde yarısından fazlasının (11) olumsuz ifadelerle yer verildiği görülmektedir. Tablo 4’te Suriyeli öğrencilerin eğitim/öğretim açısından yaşadıkları problemler, bu problemlerin nedenleri, bu problemlere yönelik çözüm önerileri ve son olarak eğitim öğretim durumlarının iyi olmasının sebepleri yer almaktadır:

Tablo 4 incelendiğinde yaşanan en önemli iki problem, Suriyeli öğrencilerin okuduğunu anlamaması ve Suriyeli öğrenciyle yaşanan iletişim problemidir. Her iki problemin temel faktörü dil farklılığıdır. Öğretmenler tarafından da bu durum açık bir şekilde vurgulanmıştır. Bu yargıyı destekleyen sınıf öğretmenine (Ö15) ait örnek ifadeler şu şekildedir: “*Özellikle Türkçe konuşamadıkları için kendi ifade etmekte sıkıntılar oluşmaktadır. Suriyeli öğrencilerin Türkçe konuşma öğretilmeli, kendisini ifade etmesi sağlanmalıdır. Aynı bir sınıfta eğitim almaları sağlanırsa daha etkili eğitim-öğretim sağlanabilir. Sınıf öğretmenlerinin bu konu da seminer ya da kursa katılırsa problemlerin azalacağını düşünüyorum.*”. Uyum ve devamsızlık sorunları da dile bağlı olduğu göz önüne alınırsa dil problemi dışında herhangi bir problemle karşılaşmadığı görülmektedir. Dil problemin çözümü için sınıf öğretmenleri kurs açılmasını, hazırlık sınıfına alınmasını, ekstra zaman ayrılması veya farklı sınıf ya da okulda eğitim almalarını önermişlerdir.

Tablo 4. Suriyeli Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Durumları

Sebepler		f	
Problemler	Dil sorununa bağlı okuduğunu anlamama	10	
	Dil sorununa bağlı iletişim problemi	6	
	Uyum sorunu	3	
	Devamsızlık	2	
Problemlerin nedenleri	Dil farklılığı	16	
	Kültür şokuna bağlı psikolojik sorunlar	3	
	Birinci sınıfta farklı yaşta öğrenciler olması	1	
	Öğretmen yetersizliği	1	
	Geleceğe dair umutsuzlukları	1	
Çözüm önerileri	Türkçe öğretilmesine dair çözümler: kurs açma, hazırlık sınıfı, ekstra zaman ayırma, basit ifadeler kullanma	9	
	Farklı bir sınıfta/okulda eğitim alma	6	
	Sosyo-psikolojik çözümler: destek verme, kaynaştırma eğitimi, yabancı hissetmeyecek ortam oluşturma	3	
	Ana dillerinde eğitim görmeliler	2	
	Hizmet öncesi eğitimde ders olmalı	1	
	Tercüman olması	1	
	Savaşın bitmesi ve vatanlarına dönmeleri	1	
	İyi olmasının sebepleri	Zeki olmaları/hızlı öğrenmeleri	3
		İletişim kurarak/ güven vererek	2
Yaşları büyük olduğu için hızlı öğrenmeleri		1	
Türkçeyi öğrendikleri için		1	
Ana dilleri bilindiği için		1	
Aile desteği alındığı için		1	
Onların kültürüne yönelik çalışmalar yapıldığı için		1	
Kendi çabaları ile öğrendikleri için		1	

Suriyeli Öğrencisi olan Sınıf Öğretmenlerinin Kişilerden Destek Alma Durumu

Sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun (14) Suriyeli öğrenciler için kişilerden destek almadıkları görülmektedir. Tablo 5'te destek alan öğretmenlerin kimlerden hangi açıdan destek aldıkları, almayan öğretmenlerin neden almadıkları ve destek almak isteyen öğretmenlerin hangi konularda destek almak istedikleri yer almaktadır:

Tablo 5. Suriyeli Öğrencisi Olan Sınıf Öğretmenlerinin Kişilerden Destek Alma Durumu

Alınan destekler ve kimlerden alındığı	Diğer öğretmenler, veli, müdür Ekonomik durumları Alternatif etkinlik önerileri
Destek alınmamasının nedenleri	Evrak işlerinin yoğunluğu Nereden alınacağı bilinmediği için Rehberlik servisi olmadığı için Çocuklar umursanmadığı için
Alınmak istenilen destekler	İletişim (hem öğrenci hem veliler açısından) Kılık-kıyafet yardımı Okul malzemesi yardımı

Tablo 5 incelendiğinde, çok az sayıda (4) öğretmenin Suriyeli öğrencilerin ekonomik durumu ve alternatif etkinlik örnekleri gibi sebeplerle diğer öğretmenlerden, okul müdüründen ve öğrenci velilerinden destek aldığı görülmektedir. Destek almamalarının sebebi olarak genel bir sitem cümlesi olan evrak işlerinin yoğunluğu dışındakilere odaklanılırsa önemli noktalar göze çarpmaktadır: “eğitim alınacak yerlerin bilinmemesi”, “rehberlik servisinin olmaması” ve

“çocukların umursanmaması”. Alınmak istenen desteğin içeriğine bakıldığında dil sorunu tekrar ortaya çıkmaktadır. İkinci önemli problem olarak Suriyeli sığınmacılara yönelik maddi destek eksikliği gelmektedir. Bu yargıyı destekleyen sınıf öğretmenine (Ö15) ait örnek ifadeler şu şekildedir: “okulumuzda herhangi bir rehberlik servisi ya da bu konuda bilgilendirme bulunmamaktadır. Öğrencilere faydalı olacak, veli ile iletişimi artıracak her türden eğitimi almak isterim.”.

Suriyeli Öğrencisi olan Sınıf Öğretmenlerinin Kurum ve Kuruluşlardan Destek Alma Durumu

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin tamamının Suriyeli öğrencileri konusunda herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek almadıkları görülmektedir. Tablo 6’da destek almayan öğretmenlerin neden almadıkları ve destek almak isteyen öğretmenlerin hangi konularda destek almak istedikleri yer almaktadır:

Tablo 6. Suriyeli Öğrencisi olan Sınıf Öğretmenlerinin Kişilerden Destek Alma Durumu

Destek alınmamasının nedenleri	Çocukların ve ailelerin umursanmaması Destek verecek kurumun eksikliği Kurumlar hakkında bilgi sahibi olunmaması Suriyeliler konusuna önem verilmemesi
Alınmak istenilen destekler	İletişim Başarılı öğrencilere yükseköğrenime kadar destek verme Bilgilendirme broşürleri dağıtmak Tecrübeli kişilerden tavsiye almak

Tablo 6 incelendiğinde, önemli noktalar ortaya çıkmaktadır: Suriyeliler konusunun ve buna bağlı Suriyeli öğrenci ve velilerinin önemsenmemesi önemli bir durumdur. Destekleyecek kurum eksikliği ayrı ele alınması gereken, varsa bile bu kurumun öğretmen tarafından bilinmemesi ayrı ele alınması gereken bir durumdur. Öğretmenlerin önerileri olan “bilgilendirme broşürleri dağıtılması” ve “tecrübeli kişilerin tavsiye vermesi” sadece atılması gereken ilk adımlardır. Destek çok boyutlu ele alınmalıdır. Alınmak istenen diğer destek ise her boyutta vurgulanan dil konusu ile ilgilidir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Sınıflarında Suriyeli öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin eğitim sürecindeki karşılaştıkları durumlara ilişkin görüşlerini belirleme amacı taşıyan bu araştırmada,

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin tamamının Suriyelilere yönelik hizmet öncesi ve/veya hizmet içi eğitim almadıkları ama özellikle iyi bir iletişim kurabilmek için eğitim almak istedikleri, büyük bir çoğunluğunun Suriyeliler hakkında bilgi sahibi olmadığı, bir bölümünün de yetersiz bilgiye sahip olduğu görülmüştür. Er ve Bayındır (2015: 176)’in çalışmasında da ilkökul öğretmenlerinin herhangi bir eğitim almadıkları ve Suriyelilerin eğitimleri konusunda yetersiz oldukları bulgulanmıştır. Benzer bir şekilde Sağlam ve Kanbur (2017: 315)’nin çalışmasında da öğretmenlerin bu konuda kendilerini yeterli hissetmedikleri gözlenmiştir. Hatta daha önce Kürt kökenli vatandaşların yoğun olarak yaşadığı doğu illerinde görev yapmış ve benzer problemler yaşamış öğretmenlerin bile Suriyeliler konusunda yetersiz kaldığına dair bulguların yer aldığı çalışmalar (Gözübüyük Tamer, 2017: 136) mevcuttur. Bu sonuçlara dayalı olarak Suriyeli öğrencilere yönelik eğitim almayan öğretmenlerin tespit edilmesi ve bu konuda eylem planlarının hazırlanıp uygulanması önerilmektedir. Sakız’ın (2016) çalışmasında da benzer bir şekilde göçmen çocukların

eğitiminde öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin artırılması ve farklı koşullarda bulunan çocukların eğitilmesi konusunda öğretmenlere destek verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sınıf öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun Suriyeli öğrencilerle olumlu ilişki içinde oldukları ve bu olumlu iletişimi de empati becerisi ve sevgi değeri ile kurdukları görülmektedir. Olumsuz ilişkilerin temel sebebi dil faktörüdür. Öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle dil problemi dışında bir problem yaşamadıkları ve olumlu ilişkiler kurdukları görülmektedir. Bu öğretmenlerin Suriyeli öğrencilere karşı olumlu tutum içinde olduklarını izlenimini vermektedir. Halihazırda genelde toplumun (Erdoğan, 2014: 28) özelde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%90) Suriyelilerin devlet okullarına yerleştirilmesini doğru bulduğu ve bu duruma olumlu yaklaştığı (İmamoğlu ve Çalışkan, 2017: 538) bilinmektedir. Özellikle sınıf öğretmenleri kültürel farklılıklara karşı olumlu duygulara sahiptirler (Polat ve Rengi, 2014: 151).

Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilerin velileri ile insan ilişkileri ve iletişimi incelendiğinde yarısından fazlasının iletişim kuramadıkları bunun tek nedenin de velilerin ilgisizliği olduğunu vurguladıkları ancak bu duruma öneri getiremedikleri görülmüştür. Veliler eğitimin en önemli paydaşlarındandır. Araştırmada görüldüğü üzere Suriyelilerin eğitimleri konusunda velilerin ilgisizliğine bağlı olarak velilerle iletişim gerçekleşmemektedir. Başka çalışmalarda (ÇOÇA, 2015: 12) da okul veli ilişkisi arasında problem olduğu, öğrencilerin velileri ile iletişim kurmakta zorluklar yaşandığı (Gözübüyük Tamer, 2017: 135) bulgulanmıştır. Velilerin Suriyeli öğrencilerin eğitimlerine olan ilgisinin azlığına yönelik araştırmalar yapılmalı ve araştırma sonuçlarına göre eylem planları gerçekleştirilmelidir. Ayrıca velilerle ilişkilerin nasıl gelişeceğine yönelik sınıf öğretmenlere tercüman desteği yanı sıra etkinlik örnekleri sunulması önerilmektedir. Öğretmen ve velilere yönelik güçlendirmeler ile bu önemli problemin çözüleceği varsayılmaktadır. Bilinmelidir ki ev sahibi toplumun yabancıları kucaklayabilmesi için en güzel karşılama mekânı çocukların arkadaşları ve velileriyle kaynaşma ortamı olan okullardır. (Çakırer Özservet, 2015: 108). Burada altını çizmemiz gereken nokta ailelerin dil yetersizlikleri ve okuldan, eğitimden ne bekleyeceklerini bilemedikleri için okuldaki faaliyetlere katılamamakta (Roxas, 2011, Akt. Şeker ve Aslan, 2017) olabilecekleridir.

Öğretmenlerin yarısından çoğu Suriyeli öğrencilerin eğitim-öğretim durumlarının olumsuz olduğunu belirtmiştir. Suriyeli öğrencilerin eğitim öğretimlerine yönelik başlıca sorun dil farklılığına dayalı okuduğunu anlamama, iletişim kuramama, uyumsuzluk ve devamsızlıktır. Bu sorunlara yönelik başlıca çözümler, çeşitli yollarla Türkçe öğretmek, ayrı okul ya da sınıflarda okutmak ve ana dillerinde eğitim yapmaktır. Başka çalışmalarda da öğretmenlerin devlet okullarına vermeden önce Türkçe dersi verilmesine (İmamoğlu ve Çalışkan, 2017: 539) ve ayrı sınıf ve ayrı müfredat ile eğitim verilmesine (İmamoğlu ve Çalışkan, 2017: 540) dair öneriler sunulduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu Suriyeli öğrencilere yönelik olarak herhangi bir kişiden destek almamakta ve öncelikle dil desteği ikinci olarak Suriyeli öğrencilerin ekonomik problemlerine yönelik destek almak istemektedirler. Başka çalışmalarda (ÇOÇA, 2015: 10) da öğretmenlerin öğrencilere ekonomik açıdan ne yapacaklarını bilemedikleri görülmektedir. Öğretmenlerin öncelikle dil ikinci olarak da maddi ihtiyaçları için destek istediklerine dair benzer sonuçlara ulaşıldığı başka çalışmalar da (Gözübüyük Tamer, 2017: 137) mevcuttur. Öğretmenler için öncelikle Suriyeli öğrencilere dil öğretimi yapılması ikinci olarak

öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerin maddi ihtiyaçları için neler yapabileceğine dair desteklerin verilmesi önerilmektedir.

Öğretmenlerin tamamı herhangi bir kuruluştan destek almamakta ve iletişim ve bilgilendirme konusunda destek almak istemektedir. Benzer bir sonuç bir başka araştırmada (İmamoğlu ve Çalışkan, 2017: 536) gözlenmiştir. İlgili araştırmaya göre katılımcı öğretmenlerin %95'i İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve okul idaresinden destek almadığını ifade etmişlerdir. Kişilerden destek alınma boyutunda ifade edilen “nereden destek alınacağını bilmemesi” durumu ilgili araştırmada da “nasıl destek alındığını bilmiyorum” şeklinde sıklıkla ifade edildiği görülmektedir. Her iki araştırmanın sonuçları destek açısından ele alındığında Suriyeli öğrenciler konusu öğretmenlerin kendi bilgi ve becerilerine bırakıldığı ancak ilk alt problem incelendiğinde de öğretmenlerin bu bilgi ve becerilere sahip olmadığı görülmektedir.

Tüm bulgular incelendiğinde ortak problemin dil problemi olduğu ortaya çıkmaktadır. Dil problemi sadece eğitimin değil eğitim gibi diğer hizmetlerde de yaşanan temel sorundur (Kahya Nizam ve Sallan Gül, 2013: 150). Dil engeli, yani dil ve alfabe farklılığı (ERG, 2016: 46) okullara kayıt olan Suriyeli çocukların birinci problemidir (ÇOÇA, 2015; Gözübüyük Tamer, 2017: 131). Dil problemi nedeniyle Suriyeli öğrencilerin eğitiminde yeterli düzeye ulaşamamaktadır (Sağlam ve Kanbur 2017: 310). Sınıf öğretmenleri öğrencilerle ve velileri ile daha sağlıklı iletişim kurmak ve öğrencilerin okuduklarını anlamalarını istemekte, özellikle dil konusunda kişi, kurum ve kuruluşlardan yardım beklemektedirler. Görüldüğü üzere Suriyeli öğrencilerle ilgili öğretmenlerin beklenti ve taleplerinin başında dil probleminin çözülmesi geliyor (Gözübüyük Tamer, 2017: 137). Bu ortak bulgu ele alındığında dil konusunda araştırmada öğretmenlerin de vurguladığı ve başka çalışmalarda (ÇOÇA, 2015: 8) önerildiği gibi Türkçe okuma yazma kursları ve okullarda sürekli tercüman hizmetleri sunulması önerilmektedir. Suriyelilerin ana dillerini öğrenmesi konusunda özel programlar geliştirilmelidir. Ancak Türkçe eğitim Suriyelilerin kalıcılığına paralel olarak artık zorunlu hale gelmiştir. Arapça eğitim ve Suriye müfredatı krizin bu kadar uzun süremeyeceği ve döndüklerinde eğitimlerine devam etmelerinde sorun yaşamamalarına dair öngörülerden doğmuştur (ERG, 2016: 48). Eğitim dilinin artık Türkçeleştirilmesi ve eğitim içeriğinin de Suriye müfredatı değil Türkiye milli eğitim müfredatı olması önerilmektedir (ERG, 2016: 47).

KAYNAKLAR

- Bostancı, M. (2017). *Suriyeli sığınmacı sorunu ve basına yansımalar*. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- Çakırer Özservet, Y. (2015). Göçmen Çocukların şehre uyumu ve eğitim politikası. (Ed. Yakup Bulut). *Uluslararası göç ve mülteci uyumu sorununda kamu yönetiminin rolü*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- ÇOÇA (2015). *Suriyeli çocukların Türkiye devlet okullarındaki durumu: politika ve uygulama önerileri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi. <http://cocuk.bilgi.edu.tr/wp-content/uploads/2015/09/Suriyeli-Cocuklar-Egitim-Sistemi-Politika-Notu.pdf> adresinden 18.01.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Er, A. R. & Bayındır, N. (2015). İlkokula giden mülteci çocuklara yönelik sınıf öğretmenlerinin pedagojik yaklaşımları. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 175-185.
- Erdoğan, M. M. (2014). Türkiye'deki Suriyeliler: toplumsal kabul ve uyum çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi*.
- ERG (2016). *Eğitim izleme raporu: 2016-2017*. <http://www.egitimreformugirisimi.org/egitim-gozlemevi/izleme/> adresinden erişilmiştir.
- Gencer, T. E. (2017). Göç ve eğitim üzerine bir değerlendirme. Suriyeli çocukların eğitim gereksinimi ve okullaşma süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 10(5), 838-851.
- GİGM. (2016). *Türkiye göç raporu: 2016*. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları. Ankara.

- Gözübüyük Tamer, M. (2017). Geçici Konum kapsamındaki Suriyeli çocukların Trabzon devlet okullarındaki durumu, *Göç Dergisi*, 4(1), 119-152.
- İmamoğlu, H. V. & Çalışkan, E. (2017). Yabancı uyruklu öğrencilerin devlet okullarında ilkökuleğitime dair öğretmen görüşleri: Sinop İli örneği, *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 529-546.
- Kahya Nizam, Ö. & Sallan Gül, S. (2013). Bir uydü kent örneği olarak Isparta'dan sığınmacılık sorunu görüntümleri. *VII. Ulusal Sosyoloji Kongresi Bildiri Kitabı* (Ed. Muammer Tuna). 02-05 Ekim 2013, Muğla.
- Meriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber* (birinci baskı). (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Yayın.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev. ed. M. Bütün & S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Polat, S. & Rengi, Ö. (2014). Sınıf öğretmenlerinin kültürel farklılık algılan ve kültürlerarası duyarlılıkları. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 6(3), 135-156.
- Sağlam, H. İ. & Kanbur N. İ. (2017). Sınıf öğretmenlerinin mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 7(2), 310-323.
- Sakız, H. (2016). Göçmen çocuklar ve okul kültürleri: bir bütünleştirme önerisi. *Göç Dergisi*, 3 (1), 65-81.
- Seydi, A. R. (2014). Türkiye'nin Suriyeli sığınmacıların eğitim sorununun çözümüne yönelik izlediği politikalar. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 267-305
- Şeker, B. D. & Aslan Z. (2017). Eğitim sürecinde mülteci çocuklar: sosyopsikolojik bir değerlendirme. *Kuramsal Eğitim Bilimi Dergisi*, 8(1), 86-105.
- UNHCR. (2017). <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php> adresinden erişilmiştir.
- UNİCEF. (2015). *Türkiye'deki Suriyeli çocuklar*. http://unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/T%C3%BCrkiyedeki%20Suriyeli%20C3%87ocuklar_Bilgi%20Notu%20Kasim%202015.pdf adresinden erişilmiştir.
- Yavcan, B. (2016). Suriyeli sığınmacılar ve entegrasyonun önemi. (Ed: D. Sucuka). İçinde: *Türkiye'deki Suriyeli sığınmacılar: sorunlar ve çözüm önerileri*. ss.18-21. Ankara: Aydođdu Ofset Matbaacılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Turkish Journal of Primary Education

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Schools are the most important institutions in which refugee children are given the opportunity to be involved in community. Syrian children are now the children of our country and their education will determine our future as much as the education of our children. For this reason it is thought to be important to identify current or potential problems with the educational status of Syrian children and to identify what information and support the teachers are giving. In this context, the purpose of the study is to determine the opinions of classroom teachers with Syrian students on the situations they meet during the education process. The following sub-purposes were determined: (a) How are classroom teachers getting education for Syrian students? (b) How is the relationship and communication between the teachers of the classroom and the Syrian students? (c) How is the relationship and communication of the class teachers with the parents of the Syrian students? (d) According to the opinions of the classroom teachers, how are the educational status of the Syrian students? (e) How are classroom teachers getting support from relevant people about Syrian students? (f) How are classroom teachers receiving support from relevant institutions for Syrian students?

Methods

In this research using qualitative research method case study, participants were selected with snowball sampling method, data were collected with semi-structured interview form and analyzed with descriptive analysis method. The study was designed with case study method, which is one of the qualitative research methods.

The study group of the study is composed of 18 class teachers who serve at primary schools in Mardin Central District during 2015-2016 academic year and have at least one Syrian student. Participants were sampled from sampling methods using snowball sampling. The researcher is not in the role of participant in the study. Data of the study was gathered through semi-structured interview. Seven questions were prepared for the interview. Eight sub-questions were formed during the interview. The data was analysed with descriptive analysis method and are summarized and interpreted according to the previously determined theme.

Results

The results of this research, which aims to determine the views of classroom teachers who have Syrian students in their classes regarding they meet during their education: (a) No classroom teacher has received pre-service and/or in-service training intended for Syrians. However all teachers want to receive training about this subject. The most important reason for wanting to receive training is to communicate. (b) It has been seen that the majority of class teachers are positive towards Syrian students, human relations and communication. They establish this positive communication with empathy skill and love value (c) It has been seen that the majority of class teachers are positive for the parents and the relations and communication of the Syrian students. The only reason for this is the lack of interest of the parents. (d) According to the class teachers, the educational situation of the students with bullets is negative. The main problem for the education and training of Syrian students is language differences. The problems that Syrian students are experiencing due to language differences are: the meaning they read, the lack of communication, the incompatibility and the absenteeism. (e) It is seen that the vast majority of class teachers do not receive support from the people for Syrian students. (f) It is seen that all of the class teachers have not received support from any institutions or institutions regarding the Syrian students

Discussion

When all the findings are examined, it turns out that the common problem is the language problem. Various suggestions have been made for these findings. The language problem is not only an education, an basic problem is also in other services such as education. Due to the language problem, the level of education of the Syrian students is not reached. Depending on these results, it is recommended to provide Turkish literacy courses and continuous interpreter services in schools.